

Auteur: Ed Koekebacker

Het zal inmiddels duidelijk zijn welke kinderen het einddoel van het aanvankelijk lezen, het vlot verklanken van losse woorden en het vloeiend lezen van teksten met een moeilijkheidsgraad van ten minste AVI-niveau E3, met gemak zullen halen. Sommige kinderen zullen een niveau halen dat daar zelfs (fors) bovenuit komt. In de laatste weken van het schooljaar gaat onze zorg uit naar de kinderen die AVI-niveau E3 met moeite zullen halen en de kinderen die daar nog ver vanaf zijn. Vanaf kern 10 hebben we een onderscheid gemaakt tussen: 1. leerlingen die extra instructie en begeleiding nodig hebben om het maanniveau te bereiken (kinderen met een steraanpak) en 2. de allerzwakste lezers die grote moeite zullen hebben om dit niveau te halen.

Doelstellingen lezen kern 11

Letters lezen

In kern 11 komen geen nieuwe letters of letterclusters aan de orde.

Woorden vlot lezen

In kern 11 worden de volgende doelen op woordniveau nagestreefd:

- tweelettergrepige woorden lezen die beginnen met een lettercluster en waarvan de eerste lettergreep een open lettergreep is, zoals: vragen, spelen, schotel, sturen.
- tweelettergrepige woorden lezen die eindigen op -lijk, -tig of -ing, zoals: moeilijk, prachtig, koning.
- drielettergrepige samengestelde woorden lezen, zoals: appelmoes, vuilnisbak, blokkendoos.

Deze woordtypen dienen correct en vlot gelezen te worden. Het vlot lezen van de hierboven omschreven woorden wordt geoefend met *Veilig & vlot kern 11*.

Differentiatie risicolezers

Zwakke lezers die met extra instructie en begeleiding het maanniveau (ten minste AVI-niveau E3) kunnen

bereiken, hebben baat bij de steraanpak. Voor de allerzwakste lezers is deze aanpak echter te zwaar. Deze leerlingen hebben nog grote moeite om alle typen eenlettergrepige woorden vlot en correct te lezen.

In kern 11 worden twee- en drielettergrepige woorden aangeboden. Voor de allerzwakste lezer zal het beheersen van die woordtypen te hoog gegrepen zijn. Daarom stellen we voor om voor deze leerlingen het accent te leggen op het bereiken van AVI-niveau E3.

1a. Versteven van vaardigheden bij de steraanpak

Letters vlot lezen

Kinderen met de steraanpak hebben hopelijk niet veel moeite meer met het benoemen van losse letters of met het tempo waarin de letters verklankt moeten worden. Is dit wel het geval dan zal het waarschijnlijk om slechts enkele letters gaan. Blijf proberen om deze kinderen te leren de letters vlot te verklanken.

Woorden vlot lezen

mkm-woorden

Wanneer het lezen van mkm-woorden nog niet voldoende is geautomatiseerd, is het goed dit te blijven oefenen. Regelmatig oefenen met *Veilig & vlot bij kern 4 t/m 6*, dagelijks 5-10 minuten, liefst samen met een andere leerling, is noodzakelijk. Pas hierbij gevarieerde werkvormen toe die het oefenen van deze woordtypen aantrekkelijk houden.

Andere typen eenlettergrepige woorden

en de tweelettergrepige woorden van kern 10

Uit het resultaat van de afname van de toetsen *Veilig & vlot bij kern 9 en 10* is gebleken welke kinderen nog moeite hebben met de overige typen eenlettergrepige woorden en de tweelettergrepige woorden die in kern 10 nieuw zijn aangeleerd. Oefen daarom, in ieder geval met de kinderen die een beoordeling *twijfelachtig* of *onvoldoende* kregen, ook nog de woordrijen van kern 7, 8, 9 en 10 uit *Veilig & vlot*.

Zinnen lezen

Herhaald lezen van zinnen is de werkvorm die het meest effectief blijkt bij het vlot leren lezen van zinnen en het vloeiend lezen van teksten. De kinderen oefenen, onder uw begeleiding, het lezen van teksten met de leesbladen bij kern 10 uit *Woordzetter*. Het is van belang dat u de verhalen eerst voorleest: in het juiste tempo en met de juiste intonatie. Wanneer de kinderen daar goed naar luisteren, leren ze hoe ze het lezen van zinnen aan moeten pakken. Het verhaal samen hardop lezen, gevolgd door individuele leesbeurten van één of enkele zinnen, maakt de oefening zinvol.

1b. Uitbouwen van de leesvaardigheid bij de steraanpak

Letters, woorden en zinnen vlot lezen

Kinderen met de steraanpak moeten extra oefenen op de leerinhouden van kern 11. Het gaat dan om de volgende woordtypen:

- tweelettergrepige woorden die beginnen met een lettercluster en waarvan de eerste lettergreep een open lettergreep is, zoals: vragen, spelen, schotel, sturen.
- tweelettergrepige woorden die eindigen op -lijk, -tig of -ing, zoals: moeilijk, prachtig, koning.
- drielettergrepige samengestelde woorden, zoals: appelmoes, vuilnisbak, blokkendoos.

Oefen deze woordtypen met *Veilig & vlot bij kern 11*. U kunt de kopieerbladen uit *Woordzetter* gebruiken

om het lezen van zinnen op het niveau van kern 11 extra te oefenen.

Begrijpend lezen, spelling en taal

In de handleidingen van kern 7 t/m 12 worden ook doelstellingen geformuleerd voor de leerlijnen begrijpend lezen, spelling en taal. Bij risicolezers verdient het de voorkeur om maximaal aandacht te geven aan de ontwikkeling van hun technische leesvaardigheid. Natuurlijk doen ze mee aan de groepsactiviteiten voor de andere leerlijnen die in de handleiding staan beschreven. Echter, de extra aandacht in de verlengde instructie, en op andere momenten van de dag, is gericht op *vlot lezen van woorden en vloeiend lezen van zinnen en teksten*.

2. Verstevigen van de leesvaardigheid van de allerzwakste lezers

Voor de allerzwakste lezers is de steraanpak te zwaar. Daarom stellen we voor om voor deze leerlingen het accent te leggen op het bereiken van AVI-niveau E3. Dat is immers het minimumniveau dat voor het einde van het aanvankelijk leesonderwijs wordt nagestreefd.

Onderstaande aanpak helpt u dit doel te bereiken:

- De allerzwakste lezers doen mee met de introductie en instructie op maanniveau van de les die aan de orde is.
- In de verlengde instructie wordt met hen stevig geoefend om het eenlettergrepige woordniveau onder de knie te krijgen, inclusief herhaald lezen van zinnen met die woordtypen. Het materiaal dat hierbij gebruikt wordt: *Veilig & vlot bij kern 4 t/m 6*, *Veilig & vlot bij kern 7 t/m 9*, *Woordzetter kern 7 t/m 9*, en voor zover de kinderen dit aankunnen ook *Veilig & vlot bij kern 10* en *Woordzetter kern 10*.
- Als u deze kinderen de verwerkingsactiviteiten uit werkboekje 11 wilt laten maken, laat ze dit dan samen doen met een goede leerling.
- Ze doen weer met de hele groep mee tijdens de afronding van de leesles.

Letters vlot lezen

Kinderen die nog steeds grote moeite hebben met het benoemen van losse letters of met het tempo waarin de letters verklankt moeten worden, ondanks intensieve extra oefening, kampen waarschijnlijk met een automatiseringsprobleem. Hoewel sommige kinderen nooit gaan beschikken over een volledige, geautomatiseerde letterkennis, blijft het de moeite waard te oefenen. Zeker zolang er, hoe gering ook, vooruitgang geboekt wordt. Sommige kinderen heb-

ben meer moeite met het verklanken van losse letters, dan met het lezen van woorden waarin deze lastige letters voorkomen. Is dat het geval, blijf dan het lezen van losse letters wel oefenen, maar leg het accent bij de extra oefening voor deze kinderen dan toch op het lezen van woorden en zinnen.

Woorden vlot lezen

mkm-woorden

De allerswakste lezers zullen nog problemen hebben met het op tempo lezen van mkm-woorden. Dit betekent dat u oefeningen in het 'lezen van mkm-woorden zonder spellen', moet toevoegen aan het reguliere programma voor deze kinderen. Voor hen is het dan ook aan te bevelen om te blijven lezen in *Veilig & vlot bij kern 4 t/m 6*. Ze oefenen dagelijks 10 minuten onder uw begeleiding. Pas hierbij gevarieerde werkvormen toe die het oefenen van deze woordtypen aantrekkelijk houden.

Beschikt u over een digitaal schoolbord met de *Leerkrachtassistent Veilig leren lezen*, dan kunt u tijdens de verlengde instructie werken met de module 'Woorden oefenen'. Het aanbod van *Veilig & vlot* is in deze module gereduceerd. De hoeveelheid stof is aangepast aan het leestempo van zwakke lezers, waardoor de kinderen meer succes ervaren en een betere leesmotivatie houden.

- De woordrijen worden een voor een opgebouwd, waardoor kinderen minder visuele informatie tegelijk ontvangen.
- Als het rijtje vol is, kan dit gelezen worden, terwijl de tijd gemeten wordt.
- Het rijtje kan nog een tweede keer gelezen worden, terwijl de tijd opgenomen wordt. Aan de tijdbalkjes is te zien of het de tweede keer sneller is gegaan.

Na het oefenen kunt u in de module 'Woorden flitsen' de woorden flitsen die in de module 'Woorden oefenen' geoefend zijn. De inhoud van 'Woorden flitsen' voor de steraanpak is anders dan de inhoud van de module 'Flitsen' in de basisinstructie. De te flitsen woorden worden eerst aangeboden in de module 'Woorden oefenen', waar de kinderen de woorden zonder tijdsdruk kunnen oefenen. Pas daarna gaat u met de kinderen deze woorden flitsen. De woordcategorieën die vanaf kern 7 worden aangeleerd, worden dan ook nooit direct op de eerste dag geflitst. Op de eerste dag van een woordcategorie vindt u dus alleen de module 'Woorden oefenen'.

Andere typen eenlettergrepige woorden

Oefen met de allerswakste lezers, onder uw begeleiding, ook de woordrijen met eenlettergrepige woorden van kern 7, 8, 9 en 10 uit *Veilig & vlot bij kern 7 t/m 9* en *Veilig & vlot bij kern 10*.

De manier waarop u oefent met *Veilig & vlot* blijft dezelfde, namelijk 'voor-koor-zelf'.

Wanneer de kinderen dit aankunnen, oefent u ook de tweelettergrepige woorden uit *Veilig & vlot bij kern 10*. U beoordeelt zelf of het oefenen van deze woordtypen niet leidt tot ongewenste faalervaringen. Is dat het geval dan oefent u alleen alle typen eenlettergrepige woorden.

Zinnen lezen

Het herhaald lezen van zinnen is de werkvorm die ook toegepast wordt bij de zwakste lezers. De verhalen op de leesbladen van *Woordzetter* zijn daar speciaal op geschreven. Wanneer de leesvaardigheid echter sterk achterblijft, leveren de leesbladen bij kern 10 en 11 te veel moeilijkheden op. Oefen daarom de leesbladen bij kern 7, 8 en 9 nogmaals. Voeg de leesbladen bij kern 10 met eenlettergrepige woorden hieraan toe. Het herhaald lezen van bekende teksten met vaak geoefende woordtypen zal hen makkelijker afgaan, waardoor er eerder kans is op succeservaringen. Andere teksten met een vergelijkbaar niveau kunt u ter afwisseling gebruiken. Werk met deze teksten op dezelfde manier als met de bladen uit *Woordzetter*.

In de toelichting bij *Woordzetter* staat uitvoerig beschreven hoe u met de leesbladen moet werken. Het is van belang dat u de verhalen eerst voorleest: in het juiste tempo en met de juiste intonatie. Wanneer de kinderen daar goed naar luisteren, leren ze hoe ze het lezen van zinnen aan moeten pakken. Het verhaal samen hardop lezen, gevolgd door individuele leesbeurten van één of enkele zinnen, maakt de oefening zinvol.

Organisatie

Wanneer u alle aanbevelingen opvolgt, betekent dit een aanslag op de organisatie van het leesonderwijs. Het schema op de volgende pagina geeft een overzicht van de lesfasen en de deelname van de verschillende niveaugroepen. Wanneer er veel kinderen zijn die extra begeleiding nodig hebben, is het aan te bevelen om alles op alles te zetten om tijdens de leesles in groep 3 méér handen in de klas te krijgen. Bedenk hierbij dat het een zaak van het hele schoolteam is om alle kinderen goed te leren lezen.

	Introductie kern 11	Instructie kern 11	Zelfstandige verwerking en vervolgwerk kern 11	Verlengde instructie en begeleide verwerking kern 11	Begeleide oefening van eenlettergrepen woorden kern 4 t/m 10
Maanaanpak	ja	ja	ja, op maan-niveau	-	-
Raketaanpak	ja	ja	ja, op hoger niveau	-	-
Zonaanpak	ja	eventueel, of eigen programma	eigen programma op hoog niveau	-	-
Steraanpak	ja	ja	ja, na verlengde instructie	ja, onder andere: • Veilig & vlot kern 11 • Woordzetter kern 11 10 minuten	ja, onder andere: • Veilig & vlot kern 7 t/m 10 • Woordzetter kern 7 t/m 10 10 minuten*
Allerzwakste lezers	ja	ja	ja, op eigen niveau	-	ja: • Veilig & vlot kern 4 t/m 6 • Veilig & vlot kern 7 t/m 9, 10 • Woordzetter kern 7 t/m 9, 10 15 minuten*

Toelichting op het schema

In het schema is aangegeven welke kinderen participeren in de verschillende lesfasen. 'Ja' betekent dat deze groep meedoet met de lesfase.

Uit het schema blijkt dat alle kinderen meedoen met de *introductie* en *instructie*. De enige uitzondering is de groep kinderen met een *zonaanpak*. Tijdens de instructiefase hebt u twee mogelijkheden: zonkinderen doen mee met de groep op het niveau van kern 11 (zij hebben dan de rol van 'het goede voorbeeld'), of ze werken aan een eigen programma, wanneer de andere kinderen instructie krijgen.

Alle kinderen werken *zelfstandig aan verwerking* dan wel *vervolgwerk*. Het niveau waarop dat gebeurt hangt af van de groep:

- maan = niveau kern 11,
- raket = een hoger niveau (hangt af van het niveau dat ze aankunnen),
- zon = nog hoger niveau (hangt af van het niveau dat ze aankunnen),

- ster = niveau 11 en lager niveau (hangt af van het niveau dat ze aankunnen),
- allerzwakste lezers = nog lager niveau (hangt af van het niveau dat ze aankunnen).

Alleen kinderen met een *steraanpak* krijgen *verlengde instructie en begeleide verwerking* op het niveau van kern 11. Zij krijgen ook *begeleide oefening van eenlettergrepen woorden* op het niveau van kern 7 t/m 10.

De allerzwakste lezers krijgen *begeleide oefening van eenlettergrepen woorden* op het niveau van kern 4 t/m 10.

* Als de allerzwakste lezers oefenen met *Veilig & vlot kern 4 t/m 6*, dan kunnen de kinderen met een *steraanpak* zelfstandig gaan werken. Wanneer geoefend wordt met *Veilig & vlot bij kern 7 t/m 10* en *Woordzetter kern 7 t/m 10* kunnen beide groepen gecombineerd worden.